

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुल्चोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री वासुदेव खनाल
फैसला
२०७९।०८० सालको निर्णय नं.४०५
पुनरावेदन नं. ०७५-RB-०१०६
मुद्दा:- आयकर (२०६३।०६४) ।

लिखतम् कम्पनी रजिष्टारको कार्यालयमा दर्ता कायम रही का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ६, बौद्धस्थित तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त रानी वंग.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ } प्रत्यर्थी
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं.....१

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर अधिकृत श्री सुरेश प्रधान

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०६८/०१/२७

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री विष्णु प्रसाद नेपाल

निर्णय मिति: २०७५/०४/२९

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्ण

प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर: *

पुनरावेदक करदाताका हकमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति

तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स विरुद्ध ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर समेत, नि.नं. 767.doc, मुद्दा:- आयकर (आ.ब. २०६३-०६४) पृष्ठ १३ मध्येको पृष्ठ १

२०६८।०१।२७ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०४/२९ मा भएको निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको प्रस्तुत पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छः-

तथ्य खण्ड

१. करदाता श्री तारागाउँ रिजेन्सी होटलस लि. को आ.व. २०६३।६४ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार नोक्सानी रु.१,५१,९८,०१४९४।- देखाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनमा मिति २०६४।९।३० मा पेश गरेको।
२. प्रस्तुत करदाताको आ.व.२०६३/०६४ को आय विवरण कर परीक्षण गर्न छनौटमा पर्न गएकोमा प्राप्त कागजातको अध्ययन, छानविन तथा हिसाव कितावको परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने खर्चहरू दावी भएको, व्यवसायको मुनाफा र लाभतर्फ गणना हुनुपर्ने रकम समावेश भएको नदेखिएकोले तथा सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य आय कायम गर्नु पर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिमको मुनाफा र लाभ तर्फ समावेश गर्नुपर्ने र खर्च कट्टी नपाउने कारण र आधार खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०६८।०१।०८ मा बिस्तृत व्यहोरा खुलाई सूचना जारी भएको।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६८।०१।०८ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०६८।०१।९ मा बुझी लिई सूचनाको जवाफ करदाताले मिति २०६८।०१।२२ मा पेश गरेको।
४. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६३।०६४ को लागि देहाय अनुसार नोक्सानी रु. ९७,३७,७५,३१६।- कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिमको सूचना करदातालाई दिने भनी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०६८/०१/२७ मा खडा भएको निर्णय पर्चा।
५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०६८/०१/२७ मा जारी गरेको आ.व. २०६३।०६४ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी

श्री तारागाउ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०६८/०२/२९ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन।

६. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६८।०१।२७ मा भएको कर निर्धारण निर्णय तथा सो बमोजिम जारी भएको आदेश उपर चित्त नबुझी करदाताको तर्फबाट आन्तरिक राजस्व विभागको महानिर्देशक समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि मिति २०६८।२।२९ मा निवेदन दिएकोमा करदाताको निवेदन जिकिर, कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा फायल संलग्न कागजातहरूको अध्ययन, तथा विश्लेषण गर्दा कार्यालयबाट भएको निर्णय कानून सम्मत देखिएको हुँदा निवेदकको निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०६८।०७।८ मा भएको निर्णय।
७. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६८।०१।२७ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशानुसार हाम्रो लेखा तथा वासलात बमोजिमको वास्तविक आयलाई खर्च कट्टी नदिई भएको निर्णय र सोही निर्णय उपर दिएको प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदन खारेज गर्ने गरी भएको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।७।८ को निर्णय अन्यायपूर्ण हुँदा उक्त निर्णय बदर गरी पूर्ण न्याय इन्साफ पाउँ भन्ने व्यहोराको करदाताले यस न्यायाधिकरणमा मिति २०६८।१०।११ मा दिएको पुनरावेदन पत्र।
८. आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।०७।०८ गतेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरी दिएको छ। अब माथि विवेचित आधारहरूलाई मनन गरी पुनः यकिन निर्णय गर्नु भनी पुनरावेदकलाई हाजिर हुन जानू भनी तारेख तोकी आन्तरिक राजस्व विभागमा पठाइदिनु भन्ने समेत व्यहोराको यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७०।११।१३ मा भएको फैसला।
९. तारागाउ रिजेन्सी होटलको अधिल्लो आ.व. २०६२/६३ को संशोधित कर निर्धारणबाट यस आ.व.को लागि कायम हास आधारमा यस वर्ष थप कायम भएको मूल्य समेतको जम्मा हास आधारबाट ऐनको दफा १९ तथा अनुसूची २ बमोजिम हुन आउने हास खर्चभन्दा बढी दावी भएको खर्च दावी गर्न नमिल्ने नै हुँदा कार्यालयबाट अमान्य भएको रकम कानून सम्मत नै देखिएकोले निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ। **Deferred Expenses** सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम करदाताले सो वर्षमा भएका खर्चहरू मात्र कट्टी पाउने व्यवस्था गरेकोमा **Deferred Expenses Written off** भनी खर्च दावी गर्न मिल्ने देखिँदैन। तसर्थ प्रस्तुत करदाताले **Deferred Expenses** भनी खर्च दावी गरेको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ को (क) बमोजिमको खर्च मात्र सकिने आधार नभएकोले सोही दफा बमोजिम खर्च कट्टी नहुने भनी कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत ठहर्छ। **Bad Debts Written off** भनी खर्च दावी गर्न पाउनु पर्ने भनी जिकिर लिएको सम्बन्धमा हेर्दा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५(२) (ख)

मा भुक्तानी प्राप्त गर्न सम्बन्धित व्यक्तिले सबै उपयुक्त उपायहरू अपनाएपछि सो व्यक्ति सो अधिकार वा ऋण दावी असूल उपर हुन नसक्ने कुरामा मनासिव रूपमा विश्वस्त भएमा मात्र दुबेको ऋणको रूपमा अपलेखन गर्न पाउने व्यवस्था रहेको छ। ऐनले तोकेको प्रक्रिया पूरा नगरीकन खर्च कट्टी गरेको उक्त **Bad Debts** बापतको खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५(२) बमोजिम कट्टी दिन मिल्ने नदेखिएको हुँदा कार्यालयले गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत ठहर्छ। कम्पनीको विवरणपत्र तथा नियमावलीमा व्यवस्था भए अनुसार अग्राधिकार शेयर होल्डरहरूलाई नयां ६ प्रतिशत ऋणको प्रमाणपत्र दिने सम्बन्धमा कम्पनी र सम्बन्धित निकायहरूबिच छलफल भईरहेको र सो सम्बन्धि अन्तिम निर्णय भई नसकेको तथा करदाता निरन्तर नोक्सानीमा रहेको अवस्थामा भुक्तानी गरेको व्याज बापतको उक्त लाभांश खर्च रु.१,०८,४८,०००।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम कट्टी दिन नमिल्ने भनी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानून सम्मत ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५।०४।२९ मा भएको निर्णय।

१०. बिपक्षी कार्यालयको कार्य प्रत्यक्ष रूपमा त्रुटिपूर्ण तथा अन्यायिक भएको स्थापित रहेकोले बिपक्षी कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सो सम्बन्धि निर्णय पर्चा तथा आन्तरिक राजस्व विभागबाट प्रशासकिय पुनरावलोकन सम्बन्धि निर्णय बदर गरी अवाञ्छित कर दायित्व, शुल्क, जरिवानाबाट मुक्त गरी न्याय इन्साफ पाँउ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७५।७।२५ मा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
११. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७६/४/२२ मा भएको आदेश ।
१२. यसमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णले काठमाडौं बाहिर रहेको कारण देखाई पेसी स्थगनको निवेदन पठाउनु भएकोले आजको सुनुवाई गर्न मिलेन। प्रस्तुत मुद्दा अन्तिम पटकको लागि स्थगित गरिदिएको छ। प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दा समेत ५ वर्ष पुरानो भईसकेको हुँदा अर्को पेसीमा सुनुवाईको सुनिश्चितताको लागि सबै मुद्दामा १५ दिनभित्र दुवै पक्षबाट लिखित बहस नोट पेश गर्न लगाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।१२।१३ मा भएको आदेश।
१३. करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पर्यटन शुल्क बाहेक देखाएको बिक्री र आय विवरणमा देखाएको बिक्रीमा देखिएको फरक रकमलाई करदाताको मुनाफा र लाभमा

समावेश गरेको, करदाताले होटलको व्याज खर्चलाई खर्चको रूपमा कट्टी नगरेको र सो अवधिको नोक्सानीलाई नोक्सानीमा दावी नगरी सो रकम सम्बन्धित सम्पत्तिको समुहबाट कट्टा गरी होटलको हास खर्च गणना गर्नु पर्ने देखिएको, करदाताले Deferred Expenses Written off भनी विगत आ.ब.को खर्च दावी गरेकोलाई अमान्य गरेको, करदाता कम्पनीले प्रशासनिक खर्च शीर्षकमा Bad Debts Written Off भनी खर्च कट्टी दावी गरेको खर्च कट्टी नपाउने, अग्राधिकार शेयरलाई डिवेन्चरमा परीणत गरी सो वापत यस आ.ब.मा भुक्तानी गरेको व्याज खर्चलाई खर्चको रूपमा कट्टी नगरेको, दर्ता नभएका व्यक्तिबाट सामान खरिद गरी पान नं. नै नभएका विल बीजक पेश गरेकोले त्यस्तो खर्च कट्टी नपाउने, अग्राधिकार शेयरको लाभांशको खर्च दावी गरेको रकम खर्च मात्र नसकिने हुँदा खर्च कट्टी नपाउने गरेको, करदाताले प्रशासनिक खर्च शीर्षकको Service and Upkeep Expenses मा Provision for Uniform खर्च दावी गरेकोलाई आय आर्जनसंग असम्बन्धित खर्च भनी उक्त खर्च कट्टी अमान्य गरेको, जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च हो भन्ने मान्न सकिने आधार नभएकोले अमान्य गरेको र करदाताले लिएको गत आ.ब. मा भएको नोक्सानी भन्दा बढि नोक्सानी दावी गरेकोलाई अमान्य गरी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत रहेको हुँदा सदर गरी पाउँ भनी प्रत्यर्थी कार्यालयको तर्फबाट विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमान्डौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०७९।१२।२१ मा यस न्यायाधिकरण पेश गर्नुभएको बहस नोट।

१४. कम्पनी निर्माणाधिन अवस्थामा नै रहेको र आंशिक निर्माण सम्पन्न भइ होटललाई परीक्षण संचालनमा ल्याइएको हुँदा निर्माणाधिन ऋणसँग सम्बन्धित विदेशी विनिमयको दरको कारण भएको लाभलाई पूँजीकरण गरिएको, ऋण वापतको व्याजपनि पूँजीकृत नै गर्नुपर्ने हो। Capital प्रकृतिका खर्चहरू पाँच वर्षमा दावी गर्दा नोक्सानी कम हुने र राजस्वमा असर पर्दैन दफा २५ ले Written off सम्बन्धी अधिकार करदातालाई दिएको छ। अग्राधिकार शेयरको लाभांश दिन नसकिने भएकोले Provision गरिएको खर्च पाउनुपर्छ। जीवनाथ लामिछानेलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज खर्च वास्तविक रूपमा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च भएकोले सो खर्च कट्टी दावी कानून सम्मत रहेको अवस्थामा समेत शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण आदेश, निर्णय, र पत्र समेत बदर गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक तर्फका विद्वान अधिवक्ता श्री क्षेत्रेन लामाले मिति २०८०।०१।१७ मा पेश गरेको लिखित बहस नोट।

१५. प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दाहरूमा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री रमण कुमार कर्णको शुरुवाती बहस सकिएको भएपनि प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ताको बहस बाँकी रहेकोले अब सुनुवाई सम्पन्न गर्न आज

समयको अभाव भएको हुँदा प्रस्तुत मुद्दा हेर्दाहेर्दैमा राखिदिएको छ। मिति २०८०।२।८ गते सोमबारको पेसीमा चढाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०८०।२।१ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

१६. नियम बमोजिम हेर्दाहेर्दैमा राखी आजको पेसी सूचिमा चढी निणयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लि. का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री रमणकुमार कर्णले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवनबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको आ.व. २०६३।६४ को संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१७. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले करदाताको हकमा ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आ.व. २०६३।६४ को संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै रहेको देखिदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो।
१८. करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फका कानून व्यवसायी विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहसनोट तथा बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१९. पुनरावेदक करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता होटलले मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा देखाएको बिक्री भन्दा आय विवरण तथा नाफा नोक्सान हिसाबमा देखाएको बिक्री बीचमा देखिएको फरक रकम रु.९७,१५५।- करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा देखाएको बिक्री भन्दा आय विवरण तथा नाफा नोक्सान हिसाबमा घटी बिक्री देखाएकोले आय विवरणमा समावेश नभएको उक्त सेवा शुल्कबाट प्राप्त रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(क) बमोजिम आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण भएको देखिन्छ। करदाताको मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण र

आय विवरण तथा नाफा नोक्सान हिसाबमा देखाएको आय विवरणमा रु.९७,१५५।- घटी देखिएकोले सो फरक परेको रकमसंग सम्बन्धित वील वीजकहरू कर विवरणमा दावी गर्न छुट हुन गएको भनी करदाताले जिकिर लिएपनि करदाताले सो अनुसारका खरिद विलहरू पेश गर्न सकेको समेत नदेखिँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ बमोजिम फरक रकम रु.९७,१५५।- आयमा समावेश गर्नुपर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको आदेश कानूनसम्मत नै देखियो।

२०. पुनरावेदक करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, हास खर्च वापत दावी गरिएको रकम रु.४,७५,०९,३४९।- अमान्य गरिएको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पत्तिको हास भए वापत अनुसूची २ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नुपर्ने छ" भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ भने अनुसूची २ मा हास खर्च कट्टी गणना गर्ने विस्तृत विधि समेत उल्लेख भएको देखिन्छ। ठूला करदाताको कार्यालयबाट करदाताको आ.व. २०६२/०६३ को संशोधित कर निर्धारण गर्दा आ.व. २०६३/०६४ को लागि कायम गरिदिएको हास आधार बमोजिम समूहीकृत सम्पत्तिको हास खर्च रु.१३,५५,९३,६२९।- हास कट्टी पाउनेमा करदाताले रु.४,७५,०९,३४९।- बढी दावी गरी जम्मा रु.१८,३१,०२,९६२।- हास खर्च दावी गरेको पाइयो। यिनै करदाताले आ.व. २०६२।६३ को संशोधित कर निर्धारण उपर दायर गरेको लगाउको ०७५-RB-०१०७ नम्बरको आयकर मुद्दामा आज यसै इजलासबाट शुरू संशोधित कर निर्धारण आदेश सदर हुने ठहरी फैसला भइसकेको अवस्था छ। यसरी अधिल्लो आ.व.को संशोधित कर निर्धारणबाट कायम भएको हास आधार कानून बमोजिम अन्यथा नभएसम्म त्यसलाई आधार मानेर नै करदाताले हास खर्च दावी गर्नुपर्नेमा आफूखुशी रु.४,७५,०९,३४९।- बढी दावी गरेको खर्चलाई कानून सम्मत मान्न नमिल्ने हुँदा करदाताको यो पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

२१. पुनरावेदक करदाताको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले Deferred Expenses भनी दावी गरेको रु.४५,९६,४८४।- खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले Deferred Expenses भनी विगत आ.व.को खर्च दावी गरेकोले सो खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसंग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछः

(क) सो आय वर्षमा भएका

(ख) सो व्यक्तिबाट भएका, र

(ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ।

करदाताले Deferred Expenses भनी दावी गरेको खर्च वास्तविक खर्च भएकोले सो खर्च ऐनको दफा १३ बमोजिम कट्टी हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाताले दावी गरेको सो खर्च विगत आ.ब.को खर्च रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) बमोजिम सो खर्च यही आय वर्षमा भएको हो भनी प्रमाण तथा कागजातबाट करदाताले पुष्टि गर्ने सकेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) खर्च कट्टी दिन नमिल्ने ठहर गरेको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२२. पुनरावेदन करदाताको चौथो पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाता कम्पनीले प्रशासनिक खर्च शीर्षकमा Bad Debts Written Off भनी खर्च कट्टी दावी गरेको रू.१८,६३,५८०।- लाई करदाताको आयमा समावेश गरेको निर्णय उपर रहेको देखिन्छ। करदाता होटलले प्रशासनिक खर्च शीर्षकमा Bad Debts Written Off भनी दावी गरेको खर्च कट्टी आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५(२) बमोजिमको अवस्था पुरा गरेको नदेखिएकोले सो रकम खर्च कट्टी गर्न नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५ को उपदफा (२) मा "कुनै व्यक्तिले देहायका अवस्थामा मात्र कुनै रकम प्राप्त गर्ने अधिकार त्याग गर्न वा सो व्यक्तिको ऋण दावीलाई डुबेको ऋणको रूपमा अपलेखन गर्न पाउनेछ" भन्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ। करदाताले सेवा बिक्री गरेवापत पाउनुपर्ने रकम भएको र निरन्तर ताकेता गर्दा पनि असुल हुन नसकेकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५(२) बमोजिमको अवस्था पुरा गरेको भनी करदाताले जवाफ दिएको भएतापनि सो रकम उठाउन करदाताले के-के उपाय अवलम्बन गरेको थियो र के कुन आधारमा अव असुल उपर हुन नसक्ने भनी मनासिव रूपमा विश्वस्त भएको हो भन्ने सम्बन्धमा कुनै आधार प्रमाण पेश गरेको देखिएन। त्यसैले Bad Debts Written Off बाट प्राप्त गर्नुपर्ने रू.१८,६३,५८०।- आयकर ऐन, २०५८ दफा २५(२) बमोजिम करदाताले खर्च कट्टी गर्न नपाउने गरी गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै देखियो।

२३. पुनरावेदक करदाताको पाचौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले अग्राधिकार शेयरलाई डिबेन्चरमा परिणत गरी सो वापत भुक्तानी गरेको ब्याज खर्च वापतको रकम खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। कम्पनी निरन्तर नोक्सानीमा रहेको अवस्थामा

करदाताले अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको व्याज वापतको खर्च रु.१,०८,४८,०००। - कट्टी गर्न नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६८।०१।२७ मा संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय पर्चाबाट देखिन्छ। आयकर ऐन,२०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै ब्याज कट्टी गर्न पाउनेछ" भन्ने व्यवस्था गर्दै देहायको खण्ड (क) मा कुनै रकम ऋण लिए वापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको" भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको पाइयो। कानूनमा स्पष्ट उल्लेख नभएका विषयमा अनुमानका आधारमा खर्च कट्टी गर्नु न्यायसंगत हुदैन। करदाताले खर्च कट्टी माग गरेको रकम अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको ब्याज वापतको रकम रहेको देखिन्छ। एकातिर करदाताबाट सो रकम सोही वर्षको लागि प्रयोग गरिएको हो भन्ने कुनै आधार प्रमाण करदाताबाट पेश हुन सकेको देखिदैन भने अर्कोतर्फ सो रकम सोही वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको भन्ने समेत देखाउन सकेको देखिदैन। करदाताले पूरा गर्नुपर्ने लाभांस वितरणको दायित्व पूरा गर्न नसकेको भनी त्यस्तो दायित्व वापतको व्याज कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था आयकर ऐन, २०५८ मा रहे भएको देखिएन। यसरी करदाताले अग्राधिकार शेयर र लाभांशको लागि व्यवस्था गरेको ब्याज वापतको रकम रु.१,०८,४८,०००। - लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२४. पुनरावेदक करदाताको छैठौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले होटल संचालनको लागि विभिन्न व्यक्ति तथा फर्महरुलाई भुक्तानी गरेको लागत खर्च रु.९७,३२,८९२।- अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाताले होटल संचालनको लागि विभिन्न व्यक्ति तथा फर्महरुबाट सामान खरिद गरेको भनी जम्मा रु.९७,३२,८९२।- भुक्तानी गरेको खर्चलाई पुष्टी गर्ने रितपूर्वकको विल, बीजक नभएको तथा विक्रेताको नाम, ठेगाना तथा स्थायी लेखा नं. नै नभएका Loose Bill बाट खर्च कट्टी दावी गरेकोले अमान्य गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन,२०५८ को दफा १५ मा "कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो वर्षमा सो व्यक्तिको व्यवसायको व्यापार मौज्जातको निसर्गका सम्बन्धमा उपदफा (२) बमोजिम गणना गरिएको लागतको खर्च कट्टी (एलाउन्स) बाहेक अन्य कुनै पनि खर्च कट्टी गर्न पाउने छैन" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाईन्छ। साथै, आयकर ऐन,२०५८ को दफा ८१ (१) मा "यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने

दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्तिले विभागबाट तोकिएको प्रकार, ढाँचा, लेखापरीक्षणको प्रमाणीकरण वा अन्य प्रकारले गर्नुपर्ने प्रमाणीकरण तथा प्रमाणित गर्ने कागजातहरूका अतिरिक्त देहाय बमोजिमका विभिन्न आवश्यक कागजातहरू नेपालमा खडा गरी राख्नु पर्ने" भन्ने कानूनी व्यवस्था गर्दै सोही दफाको देहायको खण्ड (ग) मा खर्च कट्टीलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात उल्लेख भएको पाईन्छ। यसरी आयकर ऐनको व्यवस्था अनुसार पुनरावेदक करदाताले आय विवरणमा लागत खर्च कट्टीको दावी लिएका खर्चलाई पुष्टी गर्ने विल भरपाई समेत पेस गरी आफ्नो दावीलाई प्रमाणित गर्नुपर्ने हुन्छ। यी पुनरावेदक करदाताले दावीको लागत खर्च कट्टी विल भरपाई पेस गरी पुष्टी गर्न नसकेको हुँदा लागत खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गरेको देखिन आउछ। करदाताले विल भरपाई पेस गरी खर्च पुष्टी नै गर्न नसकेको अवस्थामा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम लागत खर्चहरू कट्टी पाउनु पर्छ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन्।

२५. पुनरावेदक करदाताको सातौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले अग्राधिकार शेयरमा लाभांश भुक्तानी दिई सो रकम खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। करदाता होटलले यस आ.व.मा नोक्सानीमा रहेको अवस्थामा अग्राधिकार शेयर वापत लाभांशको लागि भुक्तानी गरेको रकम रु.५,५८,०५१।- खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय पर्चाबाट देखिन्छ। लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त बमोजिम पनि व्यवसाय नाफामा गएको अवस्थामा करको गणना गरिसके पछि गरिने वितरण नै लाभांश रकम हुने हुँदा यसलाई खर्च लेख्न मिल्ने देखिदैन। करदाता नोक्सानीमा रहेको यो आ.व.मा लाभांश भनी खर्च कट्टी गरेको न्यायोचित समेत देखिएन। यसरी करदाताले अग्राधिकार शेयरको लाभांशको लागि भुक्तानी गरेको रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२६. पुनरावेदक करदाताको आठौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले प्रशासनिक खर्च शीर्षकको Service and Upkeep Expenses मा Provision for Uniform मा दावी गरेको रु.६८,८५८।-खर्च कट्टी पाउनुपर्ने भन्ने जिकिर लिएको पाइयो। करदाताले प्रशासनिक खर्च शीर्षकको Service and Upkeep Expenses मा Provision for Uniform खर्च दावी गरेकोलाई यस आ.व. को आय आर्जनसँग असम्बन्धित खर्च भनी उक्त खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट निर्णय भएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोवारसँग सम्बन्धित सो आय बर्षमा भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको

देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरु समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरे तापनि उक्त खर्च पुष्टि गर्ने प्रमाण तथा कागजात पेश गरेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शिर्षकमा गरेको रु.६८,८५८।- खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(क) अनुसार कारोवारसँग सम्बन्धित सो आय वर्षमा भएको खर्च मात्र नमिल्ने ठहर गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन्छ।

२७. पुनरावेदक करदाताको नवौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले श्री जीवनाथ लामिछाने र रामकुमार लामिछानेलाई भुक्तानी गरेको ब्याज खर्चलाई अमान्य गरेको सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको अन्तिम कर निर्धारणको क्रममा कम्पनी ऐन विपरीत साधारण शेयर नामसारी गर्न नसकिएको भनी व्यक्तिगत ऋणमा परिणत गरेको तथा सो ऋण कुन व्यवसायिक प्रयोजनमा प्रयोग भएको हो भन्ने खुल्न आएको नदेखिएकोले ब्याज खर्च रु.६,०८,६२५।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। पुनरावेदक करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा आफ्नो कम्पनीले जीवनाथ लामिछानेबाट मिति २०५७/०६/२४ मा साधारण शेयर खरिद गर्दा सोको मूल्यमा हिसाब मिलान हुने गरी कम्पनीलाई रकम बुझाएकोमा सो शेयर निजको नाममा प्राविधिक कारणले नामसारी हुन नसकेकोले उक्त रकम ऋणमा परिणत गरी उक्त रकममा १२ प्रतिशतका दरले साँवा चुक्ता नहुन्जेल ब्याज दिने गरी सम्झौता भएकोमा सोही सम्झौता बमोजिम निजलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज रकम भुक्तानी दिएको भन्ने उल्लेख गरेको भएतापनि उक्त ब्याज रकम ऐनको दफा १४ बमोजिम कट्टी गर्न पाउने प्रकृतिको रकम भएको सम्बन्धमा ठोस तथा वस्तुनिष्ठ आधार पेश गर्न सकेको देखिँदैन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै ब्याज कट्टी गर्न पाउनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको परिप्रेक्ष्यमा करदाताले दावी गरेको उक्त रकमको हकमा उक्त दफा १४(१) बमोजिमको शर्त पूरा भएको देखिएन। यस्तो अवस्थामा करदाताले दावी गरेको ब्याज रकम रु.६,०८,६२५।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी अमान्य हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय न्यायोचित नै देखियो।

२८. पुनरावेदक करदाताको दशौं पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, करदाताले गत आ.ब.मा भएको नोक्सानी भनी रु.४७,०१,४३,१९२।- नोक्सानीलाई खर्च कट्टी गर्न पाउनु पर्ने दावी

लिएको देखिन्छ। शुरु ठूला करदाता कार्यालयले गत आ.ब.२०६२/०६३ को नोक्सानी रु.९२,७७,०७,६४४।- मात्र कायम गरेकोले बढी नोक्सानी रु.४७,०९,४३,९९२।- अमान्य गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २० को उपदफा (१) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको नोक्सानी कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था गर्दै देहाय खण्ड (ख) मा त्यस्तो व्यक्तिले कुनै व्यवसायबाट व्यहोर्नु परेको विगत सात आय बर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी भन्ने बेहोरा उल्लेख भएको देखियो। ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको आ.ब. २०६२/०६३ को लागि कायम भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश हुँदा रु.९२,७७,०७,६४४।- कर योग्य नोक्सानी कायम भएको मिसिलबाट देखिन्छ। यिनै करदाताले आ.व. २०६२।६३ को संशोधित कर निर्धारण उपर दायर गरेको लगाउको ०७५-RB-०१०७ नम्बरको आयकर मुद्दामा आज यसै इजलासबाट शुरु निर्णय सदर हुने ठहरी फैसला भइसकेको अवस्था छ। यस स्थितिमा करदाताले आ.ब. २०६२/०६३ को नोक्सानी भनी बढी माग दावी गरेको रु.४७,०९,४३,९९२।- लाई खर्च कट्टी अमान्य गरी शुरु ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखियो।

२९. करदाताले अन्तिम जिकिरको रूपमा अग्रिम करतर्फको शुरु आदेश र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय समेत बदर हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखियो। ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट मिति २०६८।१।२७ मा करदाताबाट माग भएको अग्रिम करको विषयमा कर फर्स्यौट आयोग र करदाताबीच मिति २०७२।४।१० को सम्झौताबाट फर्स्यौट भएको तथ्यलाई करदाताले समेत स्वीकार गरेको र उक्त व्यहोरा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरको च.नं. ३५, मिति २०७३।६।१० को पत्र तथा मिति २०७२।४।१० को मिसिल संलग्न सम्झौताको प्रतिलिपिबाट समर्थित भएको हुँदा यस पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा केही गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिँदा थप विवेचना गरिरहन परेन।
३०. तसर्थ, माथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री तारागाउँ रिजेन्सी होटल्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३०००५२६३७) को आ. ब. २०६३।०६४ को ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०६८।०१।२७ मा संशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७५/०४/२९ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। अग्रिम कर तर्फ करदाता र साविक कर फर्स्यौट आयोग बीच मिति २०७२/०४/१० मा भएको सम्झौता बमोजिम हुने हुँदा थप बोली रहनु परेन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लागने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाई दिनु।
५. प्रस्तुत मुद्दाको रेकर्ड मिसिल यस न्यायाधिकरणको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भिष्म भट्टराई

ईति सम्बत् २०८० साल जेष्ठ ८ गते रोज २ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको छाप